

Fordon i Schengens informationssystem (SIS)

Handläggningen när beslag sker i Sverige
respektive i utlandet

Rättslig vägledning 2023:17
Utvecklingscentrum
Oktober 2023

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Reglering och begrepp	5
2.1	Rättslig reglering för efterlysningar i SIS	5
2.2	Sirene – polisens kontaktpunkt i respektive land.....	6
2.3	SIS-registreringen.....	6
2.4	G-formulär (anträffandeland).....	7
2.5	P-formulär (efterlysande land).....	7
2.6	Vad avses med begreppet anspråkstagare?	7
3	Fordon som anträffas i Sverige.....	8
3.1	Allmänt om prövningen	8
3.2	Om SIS-spärren och initial handläggning.....	8
3.3	Åklagarinträde	9
3.4	Var handläggs ärendet? (behörig åklagare).....	9
3.5	Vilka alternativ finns för hanteringen av beslaget?	10
3.6	Vilken information ska kontrolleras eller inhämtas?	11
3.6.1	Underrättelser till utländsk och svensk anspråkstagare ...	11
3.6.2	Fordonets identitet.....	12
3.6.3	Innehavarens uppgifter om fordonet – kan häleribrott styrkas i Sverige?	13
3.6.4	Innehållet i utländsk rätt	13
3.6.5	Brottsrubriceringen i utlandet.....	14
3.7	Checklista för utredningen i Sverige och i utlandet.....	16
3.8	Kompletteringar av anmälan eller i sak.....	17
3.9	Rättslig hjälp eller EIO.....	17
3.9.1	Förfrågan om rättslig hjälp.....	17
3.9.2	Inkommande begäran om rättslig hjälp eller EIO	18
3.9.3	Begäran om rättslig hjälp inkommer inte	19
3.10	Beslaget i Sverige hävs	19
3.10.1	Beslaget hävs till den det tagits från i Sverige, 27 kap. 8 § RB.....	19
3.10.2	Beslaget hävs till utländsk anspråkstagare enligt 27 kap. 4 a § RB	21

3.11	Beslagsförhandling	21
3.11.1	Anspråkstagaren i Sverige begär prövning av beslaget under pågående förundersökning	21
3.11.2	Anspråkstagaren i Sverige begär prövning av beslaget efter åklagarens beslut enligt 27 kap. 4 a § RB.....	22
3.12	Flödesscheman vid beslag i Sverige.....	23
4	Fordon som anträffas utomlands.....	25
4.1	Allmänt om prövningen	25
4.2	Hur initieras ärendet (polisiärt)?	25
4.3	Vem handlägger ärendet (åklagare)?.....	25
4.4	Checklista för utredningen i Sverige	26
4.5	Begäran om kompletteringar	26
4.6	Underrättelser till svensk anspråkstagare.....	26
4.7	Åtgärder hos åklagaren.....	27
4.8	Speciellt om vissa länder	28
	Bilaga 1 – förfrågan om rättslig hjälp begärs.....	29
	Bilaga 2 – underrättelse till utländsk ägare	31

1 Inledning

Schengensamarbetets medlemsstater registrerar bland annat eftersökta fordon i en databas, Schengens informationssystem (SIS). Skälet till registreringen kan vara antingen att fordonet ska tas i beslag eller användas som bevis i brottmålsförfarande.

Denna rättsliga vägledning ger stöd för åklagarnas handläggning dels när man i Sverige anträffar fordon som eftersöks från utlandet, dels när fordon som eftersöks i Sverige anträffas utomlands.

Tidigare har motsvarande stöd getts i Utvecklingscentrums beslagshandbok respektive i handläggningsdokument om SIS-fordon som myndighetens enhet för internationellt rättsligt samarbete har tagit fram. Frågor som ligger nära hanteringen av SIS-fordon behandlas i myndighetens stöddokument för beslag respektive internationell rättslig hjälp och europeisk utredningsorder.

Vägledningen behandlar inledningsvis frågor som uppkommer när det i Sverige anträffas fordon som eftersöks av utlandet. Det avslutande avsnittet om beslag utomlands av fordon som eftersöks av svensk myndighet har tagits fram i nära samarbete med enheten för internationellt rättsligt samarbete.

Det huvudsakliga skälet till att vägledningen har tagits fram är att den här typen av ärenden kan upplevas som svåra att hantera och aktualisera flera successiva vägval. Som framgår av innehållsförteckningen är denna vägledning försedd med några *checklistor* och *flödesscheman* och avslutas med två bilagor med *exempel* på skrivelser som kan förekomma i nu aktuella ärenden.

Denna rättsliga vägledning ersätter rättsavdelningens "Handläggningsdokument om SIS-fordon" från den 14 november 2017.
--

2 Reglering och begrepp

2.1 Rättslig reglering för efterlysningar i SIS

Schengens informationssystem (SIS) omfattar Schengenstaterna.¹ Den aktuella versionen av informationssystemet heter SIS.

Det finns för närvarande tre EU-förordningar som rör SIS-frågor. Den s.k. polisförordningen gäller för efterlysta fordon, eller vissa andra föremål, som eftersöks för att tas i beslag.²

Artikel 38 i polisförordningen reglerar syfte och villkor för införande av registreringar av bland annat fordon:

1. Medlemsstaterna ska föra in registreringar i SIS om föremål som eftersöks för att **antingen beslagtas eller användas som bevis i brottmål**.
2. Registreringar ska föras in om följande kategorier av lätt identifierbara föremål:
 - a) Motorfordon oavsett framdrivningssystem
 - b) Släpvagnar med en tjänstevikt överstigande 750 kg
 - c) Husvagnar
 - [d) – r) utelämnade här]*

Artikel 39 behandlar verkställande av åtgärder på grundval av en registrering:

1. Om en sökning visar att det finns en registrering om ett lokaliserat föremål **ska den behöriga myndigheten i enlighet med sin nationella rätt beslagta föremålet** och kontakta den registrerande medlemsstatens myndighet för att komma överens om vilka åtgärder som ska vidtas. För detta ändamål får även personuppgifter översändas i enlighet med denna förordning.
2. Den information som avses i punkt 1 ska lämnas genom utbyte av tilläggsinformation.
3. Den verkställande medlemsstaten ska **vidta de begärda åtgärderna i enlighet med nationell rätt**.

¹ Länder som ingår i samarbetet är EU-länderna samt Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 av den 28 november 2018 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU (polisförordningen).

2.2 Sirene – polisens kontaktpunkt i respektive land

Ett effektivt s.k. Sirene-samarbete³ är centralt för att tanken med SIS-registreringarna ska få avsedd verkan. Varje Schengenland har därför en nationell dygnet-runt-funktion som svarar för informationsutbytet mellan länderna.

Informationen mellan polisen i det land som spärrat/efterlyst fordonet och det land där fordonet anträffades sker genom respektive lands Sirenekontor. Genom dessa utbyts bland annat s.k. tilläggsinformation via specifika formulär.

Det svenska Sirenekontoret är placerat på Internationella sektionen på Internationella enheten på Noa (Nationella operativa avdelningen) och är en del av SPOC⁴ Noa.

Sirenekontoret är bemannat dygnet runt. För kontaktuppgifter till Sirenekontoret/SPOC, se [ämnessidan på Rånet angående bl.a. internationella frågor under jourtid.](#)

2.3 SIS-registreringen

Själva registreringen eller spärran i SIS innehåller bara den information som är nödvändig för att kunna identifiera en person eller ett föremål och för att klargöra vilken åtgärd som begärs.

I många fall är denna information otillräcklig för att en medlemsstat ska kunna bistå en annan medlemsstat med en begärd åtgärd. Medlemsstaterna måste därför ofta utbyta ytterligare information med varandra, i SIS-förordningarna kallad tilläggsinformation. Tilläggsinformation är information som inte ligger i SIS men som på något sätt har samband med en registrering i SIS. Utbytet av tilläggsinformation sköts av medlemsstaternas nationella Sirenekontor.

Av efterlysningen i SIS behöver alltså inte framgå mer än att fordonet är efterlyst, samt grundläggande fordonsuppgifter såsom registreringsnummer, chassinummer, fabrikat och fordonets kännetecken. Det ska även framgå vilka åtgärder som begärs när fordonet anträffas, vanligtvis att det ska tas i beslag på grund av ett brottmålsförfarande. Brottet som sådant behöver alltså inte framgå av denna första tillgängliga information.

³ Sirene är en akronym och står för Supplementary Information Request at the National Entries.

⁴ Single Point of Contact.

2.4 G-formulär (anträffandeland)

G-formuläret är ett s.k. träffformulär som används av anträffande land när ett efterlyst fordon har identifierats i det landet. Det skickas via Sirene till motsvarande kontor i det efterlysande landet.

Se avsnitt [4.4](#) för exempel på information som kan efterfrågas från det efterlysande landet.

2.5 P-formulär (efterlysande land)

När efterlysande land tagit emot ett G-formulär om att ett efterlyst fordon har anträffats svarar efterlysande land med ett P-formulär. Av P-formuläret ska framgå bland annat brottsrubricering, tid och plats för brottet samt fordonsägare vid tiden för anmälan. Om P-formuläret inte innehåller kompletta uppgifter kan komplettering behöva inhämtas på olika sätt beroende på vilken information som saknas. Se avsnitt [3.7–3.8](#).

2.6 Vad avses med begreppet anspråkstagare?

Begreppet anspråkstagare, i dess olika former, används i denna vägledning på samma sätt som i den rättsliga vägledningen RÄV 2022:22 Beslag och genomsökning på distans. Därmed avses anspråkstagare såväl den som beslaget har tagits från, som andra parter som gör anspråk på beslaget, exempelvis fordonsägaren eller det försäkringsbolag som har trätt i ägarens ställe.

Med svensk anspråkstagare avses – om inget annat särskilt anges – den som beslaget har tagits från. Med utländsk anspråkstagare avses på motsvarande sätt den tidigare ägaren eller den som trätt i dennes ställe (försäkringsbolag).

3 Fordon som anträffas i Sverige

3.1 Allmänt om prövningen

Ett fordon som tagits i beslag på grund av en efterlysning genom SIS kan ibland ingå i en svensk förundersökning som avslutas med att åtal väcks. I de fallen är det oftast lämpligast att framställa målsägandens anspråk genom ett yrkande om bättre rätt i åtalet.

Dock är det vanligt att förundersökningen i Sverige i dessa fall avslutas på annat sätt än genom åtal. Detta avsnitt syftar framför allt till att beskriva gången i ett sådant ärende, inklusive de utredningsåtgärder som är lämpliga för att bedöma det utländska anspråk som SIS-efterlysningen grundas på, vilka kontaktvägar som kan användas för att få behövligt underlag, samt vilka överväganden som behöver göras innan beslaget kan hävas eller avslutas på annat sätt.

Checklistor för utredningen och flödesscheman finns i avsnitten [3.7](#) och [3.12](#).

3.2 Om SIS-spärren och initial handläggning

Ett efterlyst fordon kan anträffas av polisen vid trafikkontroll eller utredning om befintligt brott. Ett annat exempel är att tullen vid en gränskontroll upptäcker att bilen är föremål för efterlysning och kontaktar åklagaren för beslut om beslag och fortsatt handläggning.

Även myndigheter som ansvarar för utfärdande av registreringsbevis kan se om ett fordon är efterlyst. Detta innebär att också Transportstyrelsen kan upptäcka en efterlysning när ett registreringsbevis för fordonet i Sverige har begärts.

När polisen anträffar ett fordon i Sverige som är efterlyst i SIS är det vanliga att det tas i beslag. En efterlysning i SIS utgör inte en självständig beslagsgrund, utan något av beslagsskälerna i 27 kap. rättegångsbalken (RB) behöver finnas för att ta fordonet i beslag i Sverige. Det ska även finnas tillräckliga skäl för en förundersökning om brott i Sverige för att beslag ska få ske.

Om det framkommer att efterlysningen i SIS grundas på brott, vilket ska vara fallet (dvs. inte ren civilrätt) bör bilen alltså tas i beslag/kvarbli i beslag och en anmälan upprättas i Sverige om den rubricering som är aktuell här, vanligtvis häleribrott.

Fortsatt handläggning sker genom att polisen via Sirene sänder en träffrapport (G-formulär) till den efterlysande staten. Den efterlysande

staten ska då återsända ett svar (P-formulär) med mer information om tid och plats för brottet samt rubricering (avsnitt [2.4-2.5](#)).

3.3 Åklagarinträde

I de fall som handläggs av åklagare finns det vanligtvis redan ett beslagtaget fordon med en upprättad anmälan om brott i Sverige, oftast häleri eller grovt häleri. När ärendet inkommer till åklagare behöver det göras en översiktlig bedömning av såväl brottsmisstanken i Sverige som beslagsgrunden utifrån tillgänglig information och nationella regler. I dessa ärenden blir det många gånger aktuellt att lämna internationell rättslig hjälp i brottmål, att överföra lagföringen till annat land eller samordning mellan svensk åklagare och åklagare eller tjänsteman med motsvarande befattning i ett annat land, varför det många gånger är befogat att förundersökningen övertas av åklagare även i andra fall enligt 7 § 2 punkten i fördelningscirkuläret.⁵

Såväl SIS-efterlysningen som P-formuläret bör finnas tillgängliga när ärendet lottas in till åklagare. Oftast anges beslagsgrunden att fordonet kan antas vara frånhämt annan genom brott (s.k. återställandebeslag) i efterlysningen. Många gånger kan också fordonet tillsammans med nycklar och tillhörande dokument antas ha betydelse för utredningen om brott (bevisbeslag).

3.4 Var handläggs ärendet? (behörig åklagare)

Handläggningen inleds vanligtvis på allmän åklagarkammare som har forum där fordonet har tagits i beslag och där brottet i Sverige registrerats. Många gånger sker hela handläggningen där, till exempel om det inte kommer in någon begäran om rättslig hjälp eller begäran om en europeisk utredningsorder (EIO).

Allmän åklagare, assistentåklagare och extra åklagare är behörig att handlägga inkommande EIO från Finland samt begäran om rättslig hjälp från land inom Norden, se Åklagarmyndighetens föreskrifter (ÅFS 2007:12) om internationellt samarbete.

I de fall som en begäran om internationell rättslig hjälp kommer in från ett land utanför Norden under ärendets handläggning, ska Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet (RIO) skyndsamt kontaktas för överenskommelse om hanteringen. Ärendet ska normalt flyttas dit för slutlig handläggning. Även en inkommande europeisk utredningsorder från annat land än Finland ska handläggas vid RIO.

⁵ Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ledning av förundersökning i brottmål (ÅFS 2005:9).

3.5 Vilka alternativ finns för hanteringen av beslaget?

När ärendet lottats in till åklagare syftar utredningen till att klarlägga om ett beslagtaget fordon kan utlämnas till en utländsk anspråkstagare **eller** om beslaget i stället ska hävas till den det tagits från i Sverige, med underrättelse till den utländska anspråkstagaren.

Beslaget hanteras **antingen**

- inom ramen för en brottmålsprocess i Sverige där det förs talan om bättre rätt till fordonet, alternativt att ett förtida utlämnande sker enligt 27 kap. 4 a § RB, **eller**
- genom att beslaget hävs när förundersökningen i Sverige läggs ner,
- **eller** genom att beslaget hävs och efterlysande land övertar fordonet efter begäran om rättslig hjälp (eller vid bevisbeslag, EIO).⁶

Om en utredning om brott i Sverige inte leder till en lagföring här med ett yrkande om bättre rätt (exempelvis att åtal väcks för häleribrott) och om det inte görs någon begäran om rättslig hjälp, är förutsättningen för att kunna häva beslaget och lämna ut till en utländsk anspråkstagare **antingen**

- att förutsättningarna enligt 27 kap. 4 a § RB är uppfyllda (målsäganden har uppenbart bättre rätt till beslaget, etc.) **eller**
- att den som beslaget tagits från inte gör anspråk och att den utländska anspråkstagaren har visat sannolika skäl för anspråket (27 kap. 8 a § RB).

I praktiken torde det vanliga vara att den som fordonet beslagtas från i Sverige gör anspråk och att prövningen sker enligt bestämmelserna i 27 kap. 4 a § RB, dvs. om beslaget ska hanteras genom ett s.k. förtida utlämnande.

Det är endast när det är uppenbart att målsäganden eller annan som trätt i dennes ställe har bättre rätt till fordonet som bestämmelserna kan tillämpas. Handläggningen syftar därför till att utreda om ett godtrosförvärv är möjligt eller inte. Först om ett sådant är uteslutet enligt lagstiftningen i det land där förvärvet har skett kan förutsättningarna för ett förtida utlämnande prövas. Förtida utlämnande kan innebära rättegångskostnader för en enskild part eftersom fördelningen av rättegångskostnader sker enligt civilrättsliga bestämmelser. Beslut om förtida utlämnande bör sammantaget användas med stor restriktivitet.

⁶ I dessa fall hävs det ursprungliga beslaget med grund i 27 kap. RB och fordonet tas därefter på nytt i beslag men med stöd av bestämmelserna i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (LIRB) eller lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder. Beslag enligt LIRB ska anmälas till och prövas av domstol inom tidsramar som framgår av bestämmelserna i 4 kap. LIRB.

Beslaget kan komma att avslutas både med och utan alternativet att en begäran om rättslig hjälp inkommer från det efterlysande landet. Det är alltså inte nödvändigt att kräva in en sådan begäran, eller ett svar att rättslig hjälp inte kommer att begäras, men det efterlysande landet bör ges möjlighet till att inkomma med sådan begäran. För att vinna tid är det lämpligt att polisen redan i träffformuläret (G-formuläret) anger de handlingsalternativ som finns för efterlysande land.⁷ Vid kontakterna med det efterlysande landet bör det anges en lämplig svarstid samt information om den fortsatta handläggningen om något svar inte inkommer.

I praktiken torde det vara vanligt att det inte inkommer någon begäran om rättslig hjälp. Mer om dessa alternativ och hur hanteringen ska gå till väga, se avsnitt [3.9.3](#) och flödesschema ([del II](#)).

3.6 Vilken information ska kontrolleras eller inhämtas?

3.6.1 Underrättelser till utländsk och svensk anspråkstagare

Be polisen underrätta den utländska ägaren – eller den som övertagit dennes krav – om vikten av att så snart som möjligt framställa sitt anspråk på fordonet.

Både underrättelsen till den utländske ägaren och dennes framställda anspråk måste dokumenteras i utredningen.

Detsamma gäller – i förekommande fall – när den, från vilket beslaget har gjorts, har underrättats om att ett förtida utlämnande kan komma att ske till den utländske ägaren (27 kap. 11 a § RB).

Eftersom en efterlysning i SIS kan ha funnits under lång tid innan fordonet anträffas, är det vid anträffandet ofta oklart om det är den ursprunglige ägaren som gör anspråk på fordonet eller om försäkringsbolag har tagit över anspråket.

Så snart detta har utretts av polis, vid behov med hjälp av Sirenekontoren, och en utländsk anspråkstagare är identifierad bör denne informeras om att anspråk på fordonet ska framställas till den som fordonet har tagits från i Sverige, samt att detta bör ske snarast möjligt.⁸ Även om ett godtrosvörvär

⁷ Det vill säga anspråk direkt från målsägande i utlandet, alternativt ansökan från utländsk behörig myndighet om beslag för återställande (rättslig hjälp) eller bevisbeslag (EIO för EU-land, rättslig hjälp för övriga).

⁸ Prop. 2002/03:17 s. 37: Det är inte tillräckligt att en målsägande till polis eller åklagare framställer anspråk enligt 27 kap. 4 a § RB rörande beslaget föremål. Däremot är kravet uppfyllt om den hos vilken beslaget gjordes har underrättats om ett beslut att ett föremål skall lämnas ut till målsäganden.

är uteslutet, kan en tidigare ägares rätt till fordonet annars riskera att förfalla på grund av passivitet.

Polisen är oförhindrad att på uppdrag av den utländske ägaren vidarebefordra anspråket till den som beslaget tagits från. Detta är att anse som en serviceåtgärd och bör göras om målsäganden önskar det. Det underlättar också för åklagarens prövning att det finns en dokumentation hos polisen och det är därför många gånger att föredra att underrättelsen sker på det sättet.

Enligt svensk rätt gäller att anspråket måste ha framställts **inom sex månader** från det att den utländske anspråkstagaren fick kännedom om att fordonet har anträffats, 3 § lagen (1986:796) om godtrosvärv av lösöre.⁹ Observera dock att möjligheten till godtrosvärv många gånger ska prövas utifrån utländsk rätt, se avsnitt [3.6.4](#). Mer om förutsättningarna för godtrosvärv enligt svensk lag, se RÄV 2022:22 Beslag och genomsökning på distans.

Underrättelsen om att den utländska parten/målsäganden gör anspråk på fordonet syftar alltså till att undanröja risken för att ett berättigat anspråk förfaller på grund av passivitet, oavsett vilket lands lag som ska användas för godtrosvärvningen.

Underrättelsen till innehavaren om målsägandens krav kan ske formlöst. I bevissyfte är det dock lämpligt med skriftlig underrättelse eller dokumentation av underrättelsen. Om målsäganden själv kontaktar innehavaren bör det göras genom brev med mottagningsbevis eller rekommenderat brev.

3.6.2 Fordonets identitet

Det kan i vissa ärenden med beslagtagna fordon framföras invändningar kring fordonets identitet. Dessa behöver därför beaktas och hanteras under utredningen samt vid bedömningen av om en anspråkstagare kan sägas ha uppenbart bättre rätt till fordonet, oavsett om utredningen leder till ett åtal för häleri i Sverige eller inte.

Hur omfattande undersökning som krävs av fordonet får bedömas utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Det kan bli aktuellt att kontrollera mer än registreringsnummer och chassinummer, såsom chassinummer på flera olika ställen, fordonshandlingar, nummer på växellåda och styrboxenhet för att med säkerhet kunna fastställa identiteten.¹⁰

⁹ Beslaget i sig utlöser inte att sexmånadersfristen påbörjas, om inte rätt utländsk anspråkstagare underrättas om från vem beslaget har gjorts (se NJA 1992 s 892). Det är den som påstår att sexmånadersfristen har försuttits som har bevisbördan för påståendet, se t.ex. Hovrätten över Skåne och Blekinge dom 2009-12-22 B 141-08.

¹⁰ Hovrätten över Skåne och Blekinge beslut 2016-07-04, Ö 572-16. Hovrätten bedömde att utredningen inte var tillräckligt robust för att ett italienskt försäkringsbolag skulle kunna sägas ha uppenbart bättre rätt till fordonet. Hovrätten fäste

Det är vanligtvis den lokala polisen som genomför undersökningen. Om det behövs kan polisen även anlita biträde av Larmtjänst för ytterligare utredning om fordonets identitet.¹¹

Om ett utlämnande enligt 27 kap. 4 a § RB övervägs ställs det alltså mycket höga krav på att tekniska undersökningar kan bemöta och motbevisa samtliga invändningar som kan komma att framställas angående fordonets identitet.

3.6.3 Innehavarens uppgifter om fordonet – kan häleribrott styrkas i Sverige?

Den som fordonet tagits i beslag från i Sverige ska underrättas om beslaget på sedvanligt sätt och höras om sina anspråk så snart det kan ske. Relevanta fordonshandlingar och övriga handlingar om förvärvet, såsom kvitton och dokumentation av betalning, bör inhämtas och kontrolleras genom exempelvis vittnesförhör. Uppgifter om hur många nycklar som finns till fordonet bör regelmässigt kontrolleras, liksom om det är originalnycklar eller kopior.

Om den som fordonet tagits i beslag från saknar hemvist i Sverige och om det inte är aktuellt med frihetsberövande, är det särskilt angeläget att förhöret är detaljerat samt att underrättelse enligt 27 kap. 11 a § RB sker direkt. Detta eftersom kompletteringar kan bli svåra att inhämta i efterhand. Adress- och andra kontaktuppgifter bör inhämtas och om möjligt kontrolleras samt identitetshandlingar kopieras.

Visar det sig att häleribrott inte kan styrkas mot den som fordonet har tagits från, kan personen avföras från förundersökningen. Om det inte finns någon annan grund för förundersökning om brott i Sverige gällande fordonet och inte heller någon ansökan enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en EIO, ska beslaget hävas.

3.6.4 Innehållet i utländsk rätt

Prövningen av om innehavaren kan ha gjort ett godtrosförvärv av fordonet ska prövas utifrån **var förvärvet har skett** och med tillämpning av det landets lagstiftning.

I svensk internationell privaträtt tillämpas lagvalsregeln *lex rei sitae* för sakrättsliga frågor och därmed även för frågor om godtrosförvärv. Enligt lagvalsregeln bedöms sakrättsliga förhållanden utifrån lagen på den ort där en

avseende vid att det påstås finnas fler instansade chassinummer än de som tagits upp i undersökningen samt att det fanns datorboxar vars chassinummer inte undersökts. Åklagarens beslut om utlämnande med stöd av 27 kap. 4 a § rättegångsbalken upphävdes därför.

¹¹ Vid behov av konsultation för bedömningen av om ytterligare undersökning ska göras kan det ske via e-post info@larmtjanst.se.

sak befann sig vid den tidpunkt då den ifrågasatta rättshandlingen företogs. Det innebär exempelvis att svenska regler gäller vid påstådda godtrosvärv i Sverige även om fordonet har frånhänts annan genom brott i utlandet.¹² Svensk lag är alltså **enbart** tillämplig när förvärvet/överlåtelsen har skett i Sverige och i annat fall gäller lagen på den plats där fordonet fanns vid överlåtelsen.

Om den som fordonet tas från i Sverige påstår att förvärvet har skett utomlands behöver därför typiskt sett information om innehållet i den utländska rätten inhämtas. Mycket utländsk lagstiftning finns i dag tillgänglig via internet, men ansvarig åklagare behöver kontrollera att den lagtext som används är gällande rätt på gärningsorten. För att få tillgång till aktuell lagstiftning kan åklagaren därför använda nedan angivna metoder beroende på vilket lands lagstiftning som är aktuell.

I de flesta fall handlar det om ett EU-land och förfrågan kan då ske genom European Judicial Networks - EJN:s - kontaktpunkter som snabbt kan förmedla gällande lagstiftning från det aktuella landet. Vid uteblivet svar från EJN:s kontaktpunkter finns alternativet att kontakta Eurojust med samma fråga.

Gäller det i annat fall konventionsstat till europeiska konventionen angående innehållet i utländsk rätt är Justitiedepartementet (BIRS) behjälpligt med att inhämta utländsk lagstiftning.¹³ Även avseende stater utanför EU och som inte tillträtt konventionen kan Justitiedepartementet vara behjälpligt.

Mer om innebörden och prövningen av godtrosvärv enligt svensk rätt, se RÄV 2022:22 Beslag och genomsökning på distans.

3.6.5 Brottsrubriceringen i utlandet

Stöld och annat olovligt tagande

För frågan om godtrosvärv kunnat ske är det många gånger väsentligt om ett fordon har frånhänts någon genom stöld eller rån eller om det har skett genom andra typer av brott, såsom bedrägeri, olovligt förfogande, etc. Anledningen är att det enligt svensk rätt inte går att göra ett godtrosvärv av egendom som frånhänts någon genom ett olovligt tagande eller råntvång.¹⁴

¹² Michael Bogdan, Michael Hellner, Svensk internationell privat- och processrätt, JUNO version 9, kap. 20 s. 402.

¹³ Förordningen (1981:366) om rätt att i vissa fall begära upplysningar om innehållet i utländsk rätt.

¹⁴ Se 3 § lagen (1986:796) om godtrosvärv.

Hur reglerna om godtrosförvärv är formulerade i utländsk rätt kan dock skilja sig åt och behöver kontrolleras när tillämplig lagstiftning har identifierats.¹⁵

Många gånger kan det brott som angetts i svarsformuläret (det s.k. P-formuläret) med där angivna omständigheter om när och hur fordonet har försvunnit, godtas som underlag.

När brottet har angetts som stöld/"theft" i formuläret, kan det dock inte alltid tas för gott för att hantera godtrosprövningen utifrån reglerna gällande stöld. Till exempel om det rör sig om en nyckelkörd bil där innehavaren i Sverige disponerar minst en originalnyckel, kan det behöva utredas ytterligare om det i stället kan vara fråga om annat brott som öppnar för möjlighet att godtrosförvärva fordonet.

RH 2006:62 Vid prövning enligt 27 kap. 4 a § rättegångsbalken har bevisningen ansetts inte vara så robust att det framstått som uppenbart att ett italienskt försäkringsbolag har bättre rätt till en beslagtagna bil än den hos vilken beslaget gjorts. Åklagarens beslut om förtida utlämnande ändrades därför. Den svenska anspråkstagaren hade fått två nycklar varav i vart fall en originalnyckel. I målet fanns en polisanmälan från Italien om stöld av bilen och ett senare tillkommet telefax med uppgift om att en av nycklarna kunde ha stulits i samband med ett restaurangbesök. Hovrätten ansåg inte det tillräckligt för att bevisa att fordonet hade frånhänts annan genom ett olovligt tagande.

Leasingfordon som inte har slutbetalats eller fordon med äganderättsförbehåll

Det förekommer ibland att fordon är efterlysta i SIS på grund av resterande leasingkulder i utlandet eller att fordonet har sålts med äganderättsförbehåll och avbetalningarna har upphört.

Framgår det att fordonet har överlåtit från leasingtagaren eller från den som har restskulder på ett fordon med äganderättsförbehåll, kan det vara fråga om ett olovligt förfogande eller eventuellt bedrägeri med efterföljande häleri-brott i Sverige.

Är det däremot leasingtagaren eller den som köpt fordonet med äganderättsförbehåll som alltjämt disponerar fordonet när det tas i beslag, är det ofta mer tveksamt om det finns skäl att anta något brott i Sverige och därmed om det finns någon beslagsgrund i Sverige.¹⁶ Om beslaget hävs av den anledningen bör efterlysande land uppmärksammas på saken genom Sirene-

¹⁵ En äldre sammanställning över olika länders regleringar av godtrosförvärv finns i SOU 2000:56.

¹⁶ Beslagsgrund enligt 27 kap. RB förutsätter brottsmisstanke enligt svensk lagstiftning. Skulle det finnas en begäran om rättslig hjälp från länder som anges i 4 kap. 20 § LIRB finns en möjlighet att under vissa förutsättningar göra husrannsakan och beslagta egendomen även om gärningen i utlandet inte motsvarar brott enligt svensk rätt.

kontoret. Dock kan SIS-efterlysningen inte tas bort av det svenska Sirenekontoret utan endast av efterlysande land.

3.7 Checklista för utredningen i Sverige och i utlandet

Vilken utredning som krävs blir i det enskilda fallet beroende på hur anspråk och invändningar ser ut. Nedan ges några exempel som kan användas som utgångspunkt för vad som bör vara kontrollerat och finnas med i utredningen innan beslut tas angående beslaget.

I Sverige:

- Bedömning av vilket brott som begåtts och var samt vilken brottsmisstanke som finns i Sverige.
- Förhör med den som fordonet tagits från (den misstänkte) angående dennes förvärv och anspråk på fordonet.
- Eventuellt ytterligare förhör, t.ex. med personer som varit med vid förvärvet.
- Fordonshandlingar/registreringsbevis inklusive eventuella överlåtelsehandlingar. Vid misstanke om förfalskning av dessa, undersökning angående äktheten.
- Uppgifter om nycklar till fordonet, antal och kopia eller original.
- Tillräckliga uppgifter för att bedöma fordonets identitet (se avsnitt [3.6.2](#)).
- Kontroll av vilket lands lagstiftning som ska användas vid prövning av frågan om god tro och eventuellt inhämtande av utländsk lagstiftning (se avsnitt [3.6.4](#)).
- Efter kontroll av vem som är rätt anspråkstagare i utlandet: dokumentation av att anspråkstagaren i Sverige har underrättats om att det finns anspråk från den utländska parten (p.g.a. eventuell tidsfrist vid godtrosvärv).

Från utlandet:

- Polisanmälan med uppgifter om tid, plats och ytterligare omständigheter angående brottet så att rubriceringen kan anses tillräckligt utredd. Dessa uppgifter framgår ofta av P-formuläret och kan då vara tillräckliga. (se avsnitt [3.6.5](#))
- Eventuellt kompletterande förhör om det behövs för bedömning av brottet (företrädesvis via EIO/rättslig hjälp).
- P-formulär efter anträffandet av fordonet.
- SIS-efterlysningen.

- Uppgift om anspråkstagare sedan fordonet tagits i beslag i Sverige (har anspråket övergått till försäkringsbolag eller inte).
- Vid oklarheter i polisanmälan, eventuellt även förhör i utlandet (via EIO eller telefonförhör om möjligt).
- Svar från efterlysande land om rättslig hjälp begärs eller inte.

3.8 Kompletteringar av anmälan eller i sak

I första hand bör det undersökas om behov av kompletteringar kan hämtas in mer formlöst än genom rättslig hjälp/EIO. Många gånger kan behövliga uppgifter inhämtas från den utländska utredningen med hjälp av informationsutbyte mellan Sirenekontoren. Polisanmälan i utlandet är en sådan typ av uppgift men även andra typer av kompletteringar kan vara aktuella, till exempel förhör som har hållits i den utländska utredningen. Det ska framgå av begäran att uppgifterna önskas användas i svensk förundersökning och eventuell rättegång.

Behövs det ytterligare information som **inte** kan tillhandahållas via Sirenekontoren angående brottet i utlandet eller vem som är rätt anspråkstagare, återstår alternativen EIO eller i vissa fall rättslig hjälp.¹⁷ Direktkommunikation kan många gånger ske via lokal åklagarmyndighet i utlandet. Om det saknas kontaktuppgifter i tillgänglig information kan sådana vanligtvis hittas genom sökverktyget ATLAS.¹⁸ Kommer inget svar därifrån kan påminnelse ske via EJM eller den svenska desken på Eurojust.

Det är också möjligt att hålla ett telefonförhör under förundersökningen med den utländska parten, om det tillåts enligt det land där parten befinner sig. Se sammanställning med olika länders villkor för telefonförhör från Justitiedepartementet BIRS.¹⁹

3.9 Rättslig hjälp eller EIO

3.9.1 Förfrågan om rättslig hjälp

Det land som efterlyst fordonet bör ges möjlighet att inkomma med en begäran om rättslig hjälp, om det inte framgår redan av kommunikationen från Sirene att sådan skickats eller kommer att skickas. För exempel på hur

¹⁷ Komplettering av utredningen kan oftast ske genom EIO om det handlar om EU-länder, dock inte Danmark och Irland. För länder utom EU samt Danmark och Irland gäller ansökan om rättslig hjälp.

¹⁸ Se ämnessidan Internationellt rättsligt samarbete, Rättslig hjälp.

¹⁹ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/justitiedepartementet/internationellt-rattsligt-samarbete/lander-a-o/>

en sådan förfrågan till utlandet kan utformas, se [bilaga 1](#). Underrättelsen ska översättas till det andra landets språk. Detta är en förundersökningskostnad.

3.9.2 Inkommande begäran om rättslig hjälp eller EIO

Om begäran om rättslig hjälp (eller eventuellt EIO) inkommer ska RIO oftast kontaktas för överenskommelse om den fortsatta handläggningen, se avsnitt [3.4](#).

Rättslig hjälp

Relevanta bestämmelser finns huvudsakligen i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål (LIRB) samt i förordningen (2000:704) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

LIRB gäller **inte** om lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder är tillämplig. Åtgärder som syftar till något annat än bevisinhämtning ska dock hanteras enligt LIRB. Detta innebär att LIRB ska användas vid rättslig hjälp för att överflytta ett fordon och pröva frågan om bättre rätt i ett annat land, vilket är den mer vanligt förekommande situationen gällande SIS-efterlysta fordon.

Om det har överenskommit att ärendet ska flyttas för fortsatt handläggning hos RIO och det finns en utsedd åklagare där, kan åklagare på allmän kammare häva beslaget enligt 27 kap. RB. Därefter beslutar åklagaren att fordonet i stället omedelbart ska tas i beslag enligt 4 kap. 19 § LIRB.

Verkställda beslag enligt LIRB ska skyndsamt anmälas hos rätten för prövning (4 kap. 16 § LIRB). Beslutar domstolen att beslaget ska överlämnas, övertas den slutliga prövningen av vem som har bättre rätt till beslaget av utländsk myndighet.

Om det gäller begäran om rättslig hjälp från nordiskt land är åklagare på allmän kammare behörig att handlägga frågan om överlämnande av beslaget.

Ytterligare om rättslig hjälp och handläggningen av beslag, se RåV 2022:9 Internationell rättslig hjälp i brottmål.

EIO

En europeisk utredningsorder är ett rättsligt avgörande, som är utfärdat eller godkänt av en rättslig myndighet, för genomförande av en eller flera specifika utredningsåtgärder i en annan medlemsstat i syfte att hämta in bevisning.

Förutsättningarna och hanteringen när annan medlemsstat begär beslag i Sverige regleras i lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, 3 kap.

32 §. Beslag får inte begäras för annat syfte än som bevisning. EIO används alltså vanligtvis **inte** för ett återställande av stulna/förkomna fordon.²⁰

Ytterligare om europeisk utredningsorder och handläggningen, se RÄV 2022:7 Europeisk utredningsorder.

3.9.3 Begäran om rättslig hjälp inkommer inte

Om det inte begärs rättslig hjälp från utlandet inom den svarstid som angetts (avsnitt [3.5](#)) och om åtal inte ska väckas, återstår att häva beslaget och lämna ut detsamma till en av anspråkstagarna. Underrättelser ska ske i enlighet med vad som framgår av 27 kap. RB, se avsnitt [3.10](#).

3.10 Beslaget i Sverige hävs

3.10.1 Beslaget hävs till den det tagits från i Sverige, 27 kap. 8 § RB

- Underrättelse ska ske till den utländska anspråkstagaren för att möjliggöra en egen talan om bättre rätt och ansökan om kvarstad.
- Underrättelsen ska vara översatt och innehålla bland annat uppgifter om vid vilken svensk domstol som talan ska väckas.
- Som serviceåtgärd bör även Sirenekontoret underrättas om ett beslut att lägga ner förundersökning och häva beslag.
- Underrättelserna till den utländska anspråkstagaren ombesörjs i dessa fall av ansvarig åklagare. Underrättelse till Sirenekontoret kan även ske genom utredande polis efter överenskommelse.

Beslaget ska hävas till den svenska anspråkstagaren om samtliga nedanstående förutsättningar är uppfyllda:

- Det kommer inte att fattas något beslut om förtida utlämnande enligt 27 kap. 4 a § RB.
- Förundersökningen i Sverige läggs ner utan att åtal väcks.
- Beslaget har inte övergått till 4 kap. 19 § LIRB på grund av rättslig hjälp och någon begäran om rättslig hjälp har inte inkommit/behöver inte inväntas.

Innan beslaget lämnas ut ska den utländska anspråkstagaren underrättas om att beslaget kommer att hävas till den svenska anspråkstagaren (27 kap. 8 § 3 st. RB). En tidsfrist på minst tre veckor ska löpa för att den utländska

²⁰ För det fall att utländsk myndighet begär att ta över fordonet både i bevis syfte och för ett återställande, är det dock tillräckligt att det framgår av en EIO utan att det också behövs en separat ansökan om rättslig hjälp. Dock prövas bevisfrågan enligt regleringen för EIO men restitutionsfrågan enligt regleringen i LIRB.

anspråkstagaren ska kunna väcka talan och begära kvarstad. Bedöms postgången försena kommunikationen kan en något längre tidsfrist sättas.

Det är av vikt att underrättelsen sker så att en utländsk anspråkstagare har faktisk möjlighet att hinna agera innan beslaget lämnas ut. Underrättelsen ska ske med hänsyn till att det kan vara fråga om privatpersoner utan juridiskt biträde eller kännedom om svensk processrätt som ska ges möjlighet att väcka talan i Sverige. För exempel på hur en sådan underrättelse kan utformas, se [bilaga 2](#).

Underrättelsen ska vara översatt när den skickas ut och bör innehålla mer information än en motsvarande underrättelse till svensk anspråkstagare. Informationen bör innehålla uppgift om behörig tingsrätt med fullständig adressuppgift, telefon, e-postadress samt kostnad för ansökningsavgift och hur ansökningsavgiften ska betalas in.

Tidsfristen på minst tre veckor kan inledas först när underrättelsen har översatts och skickas ut.

För det fall att den som fordonet har tagits från saknar hemvist i Sverige, är den tingsrätt behörig som omfattar domsagan där egendomen finns.²¹

Genom att Sirenekontoret får en kopia av beslut att lägga ner förundersökning och häva beslag underlättas deras hantering vid frågor som inkommer direkt från utländsk anspråkstagare.

²¹ 10 kap. 1 § och 10 kap. 3 § RB.

3.10.2 Beslaget hävs till utländsk anspråkstagare enligt 27 kap. 4 a § RB

- Kontrollera att anspråk har framställts i rätt tid (eventuell tidsfrist motsvarande sexmånadersfristen i svensk rätt inte har försuttits).
- Underrättelse ska ske till den svenska anspråkstagaren för att möjliggöra rättens prövning av beslutet om förtida utlämnande.
- Som en serviceåtgärd kan det vara lämpligt att informera den utländska anspråkstagaren i förväg om att prövningen kan komma att innebära rättegångskostnader för dem om rätten ändrar beslutet.
- Underrätta Sirenekontoret om besluten att lägga ner förundersökningen samt förtida utlämnande enligt 27 kap. 4 a § RB.
- Underrättelser till den svenska anspråkstagaren ombesörjs av ansvarig åklagare. Underrättelse till Sirenekontoret kan även ske genom utredande polis efter överenskommelse.

Förtida utlämnande till utländsk anspråkstagare med stöd av 27 kap. 4 a § RB kan ske om samtliga nedanstående förutsättningar är uppfyllda:

- Fordonets identitet är tillräckligt klarlagd.
- Brottsrubriceringen i utlandet är tillräckligt klarlagd.
- Fordonet har varit föremål för brott som, enligt lagstiftningen i det land där förvärvet skedde, inte kan leda till något godtrosvärförvärv.
- Inga tidsfrister har försuttits när det gäller att framställa anspråk till den svenska anspråkstagaren.

Av underrättelsen till den svenska anspråkstagaren bör det framgå om frågan om godtrosvärförvärv har prövats enligt något annat lands lagstiftning och i så fall vilken.

3.11 Beslagsförhandling

3.11.1 Anspråkstagaren i Sverige begär prövning av beslaget under pågående förundersökning

Beslagsförhandling kan komma att ske på begäran av den som fordonet tagits från i Sverige, om denne begär tillbaka fordonet innan förundersökningen i Sverige är avslutad (27 kap. 6 § 1 st. RB). Om rätten fastställer beslaget fortsätter åklagarens handläggning och en åtalsfrist meddelas.

Observera att sedan rätten fastställt ett beslag är endast rätten behörig att besluta om det, se RÄV 2022:22 Beslag och genomsökning på distans. Väcks inget åtal i Sverige är det därför rätten som ska fatta beslut om att häva beslaget.

3.11.2 Anspråkstagaren i Sverige begär prövning av beslaget efter åklagarens beslut enligt 27 kap. 4 a § RB

Beslagsförhandling kan också begäras när åklagaren har fattat beslut att lämna ut fordonet till utländsk anspråkstagare enligt 27 kap. 4 a § rättegångsbalken (27 kap. 6 § 2 st. RB). I sådant fall beslutar rätten antingen att fastställa åklagarens beslut eller att upphäva det.

Om åklagarens beslut om förtida utlämnande skulle upphävas är det åter åklagaren som beslutar om beslaget och underrättelser i anledning av det, se RÄV 2022:22 Beslag och genomsökning på distans. I praktiken återstår då endast möjligheten att i samband med åtal föra talan om bättre rätt, eller att häva beslaget och lämna ut fordonet till den svenska anspråkstagaren med underrättelse till utländsk anspråkstagare som då själv får väcka talan (se avsnitt [3.10.1](#)).

Det är möjligt för både den utländska anspråkstagaren och motparten att åberopa såväl muntlig som skriftlig bevisning vid en beslagsförhandling. Bevisning som åberopas till stöd för den utländska anspråkstagarens rätt åberopas dock genom åklagaren.

3.12 Flödesscheman vid beslag i Sverige

Flödesschema del I

(åtal väcks ej, rättslig hjälp begärs)

Beslag av fordon i Sverige (efterlyst/spärrat i SIS)

Fu inleds i Sverige (oftast häleri/grovt häleri).
Underrätta om beslaget och hör den som disponerat fordonet i Sverige om
förvärvet + anspråk. Ev. underrättelse 27:11 a § RB.

Kontrollera innehåll i SIS-dokument och inhämtat P-formulär; om ej komplett
gå via SIRENE och ev. EJN samt Eurojust alt. rättslig hjälp.

Ev. förfrågan angående rättslig hjälp –
ska beslaget övertas av efterlysande land? (Bilaga 1)

JA, Rättslig hjälp/EIO **begärs**.

NEJ, rättslig hjälp/EIO **begärs inte**:
Se fortsättning flödesschema del II.

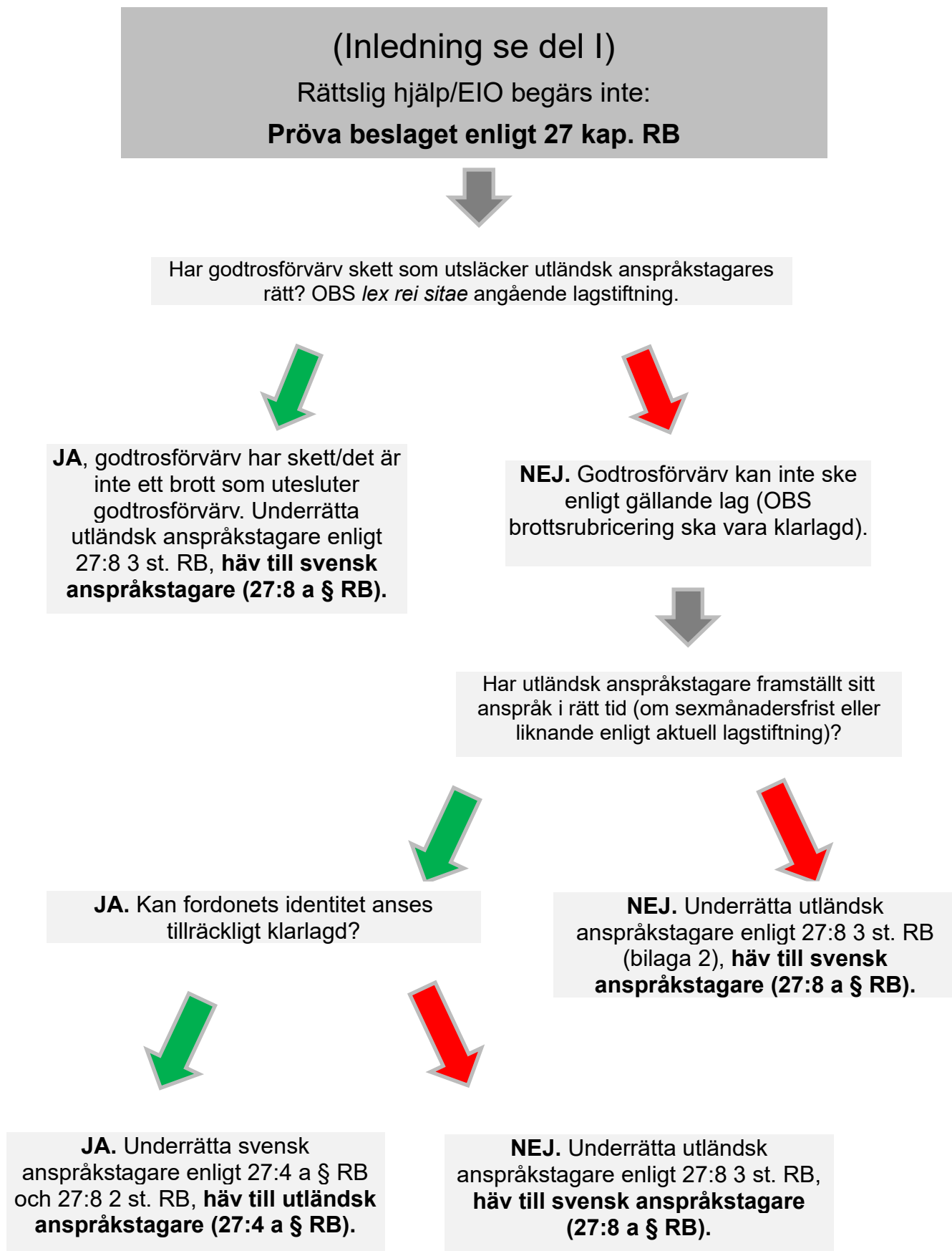
Begäran om rättslig hjälp från
stat utanför Norden **eller** EIO
från annat land än Finland,
överför beslaget till **RIO** för
fortsatt handläggning.

Begäran om rättslig hjälp från nordisk stat eller
EIO från Finland, handläggningen fortsätter som
huvudregel på **allmän kammare**.
För fortsatt prövning av begäran, se respektive
handbok för handläggningen av beslag m.m.

Flödesschema del II

(åtal väcks ej, rättslig hjälp begärs ej)

4 Fordon som anträffas utomlands

4.1 Allmänt om prövningen

Detta avsnitt gäller hanteringen av fordon som har anmälts efterlysta på grund av brott i Sverige.

När ett sådant fordon har anträffats i utlandet, kan åklagaren behöva ta ställning till om det finns skäl att begära rättslig hjälp eller EIO. Detta avsnitt syftar främst till att utgöra ett stöd i den bedömningen samt att exemplifiera ett lämpligt underlag för bedömningen.

4.2 Hur initieras ärendet (polisiärt)?

Har ett fordon anmälts stulet eller på annat sätt försvunnet i Sverige läggs en spärr i SIS med grundläggande fordonsinformation och kontaktuppgifter.

Vid anträffande i utlandet får SPOC Noa ett G-formulär/träffformulär från anträffande land.

Polismyndigheten ska kontrollera om det finns en pågående eller nedlagd förundersökning i Sverige. Ansvarig utredare ska vid behov inhämta tillräckliga uppgifter från anträffandelandet (se avsnitt [4.4](#)) för att kunna ta ställning till ärendets fortsatta handläggning.

4.3 Vem handlägger ärendet (åklagare)?

Ärende av denna karaktär ligger vanligtvis hos polisiär förundersökningsledare när träffrapport inkommer.

Åklagare ska överta förundersökningen om det är aktuellt att ansöka om rättslig hjälp eller utfärda en europeisk utredningsorder.²² Om förundersökningen tidigare lagts ned krävs ett beslut om återupptagande för att kunna genomföra sådana åtgärder.

Handläggningen sker vanligtvis på allmän åklagarkammare.

²² Se 7 § 2 p. ÅFS 2005:9.

4.4 Checklista för utredningen i Sverige

Uppgifter som ska framgå av G-formulär är:

- När och var fordonet anträffats.
- Kontaktuppgifter till anträffande myndighet i utlandet.
- Under vilka omständigheter som fordonet har påträffats (under färd, på parkeringsplats, näringsidkare etc.).
- Om någon person påträffades tillsammans med fordonet och i vems besittning fordonet i förekommande fall var.
- Om någon brottsutredning förekommer i anträffandelandet och i så fall vilken.
- Om fordonet är taget i beslag och från vem.
- Om det finns någon anspråkstagare i anträffandelandet.
- Uppgifter om var (vilket land) och från vem anspråkstagaren förvärvat aktuellt fordon.
- Uppgifter om det i anträffandelandet har gjorts någon bedömning om vem som har rätt till fordonet (godtrosförvärv).
- Uppgifter från registreringsmyndighet i anträffande land eller registreringsland om annat än Sverige.

Övriga utredningsåtgärder i Sverige efter anträffandet i utlandet:

- Kontrollera ägarstatus och anspråk Gör anmälaren eller försäkringsbolag anspråk på fordonet?

Ovanstående uppgifter ska vara framtagna av polis innan ärendet lottas in till åklagare.

4.5 Begäran om kompletteringar

Om information enligt sammanställningen i [4.4](#) saknas i informationen i G-formuläret från anträffandelandet, bör utredande polis be SPOC Noa att ställa kompletterande frågor till anträffandelandet.

4.6 Underrättelser till svensk anspråkstagare

Sedan svensk anspråkstagare har identifierats, ska anspråkstagaren informeras av polis om att fordonet är anträffat. Anspråkstagaren bör också i anslutning till det uppmanas av polisen att framställa sina anspråk till behörig myndighet i anträffandelandet. Som en serviceåtgärd kan dock anspråken vidare-

befordras till myndighet i anträffandelandet via polisen. Åklagarens uppgift är endast att kontrollera att anspråkstagaren har informerats om anträffandet.

4.7 Åtgärder hos åklagaren

Om åklagaren övertagit förundersökningen och beslag finns utomlands går bedömningen ut på om det ska göras en ansökan om internationell rättslig hjälp för återställande av fordonet, alternativt om en EIO ska utfärdas i syftet bevisinhämtning.

Ofta har anträffandelandet angett en viss tid för när rättslig hjälp ska ha begärts. Det är många gånger angeläget att ta reda på hur den utländska myndigheten avser att agera om begäran om rättslig hjälp inte inkommer, om det inte framgår av den initiala dokumentationen.

Det som åklagaren behöver kontrollera är:

- Innehållet i utländsk lagstiftning beträffande möjligheter till godtrosvärv, om förvärvet skett i annat land än Sverige.
- Om anspråkstagaren i Sverige har informerats om anträffandet.
- Hur den utländska myndigheten avser att agera om begäran om rättslig hjälp inte inkommer.
- Om det finns särskilda tidsfrister i det aktuella landet och vad som händer om ansökan inte kommit in när den tiden går ut etc.

Skäl som talar **för** att göra en ansökan om rättslig hjälp eller EIO är

- att det finns förutsättningar för ett återställande till den svenska anspråkstagaren (rättslig hjälp) **eller**
- att fordonet utgör bevisning i en svensk brottsutredning (rättslig hjälp eller EIO) **eller**
- att det finns uppgifter i den utländska utredningen som kan utgöra bevisning i den svenska utredningen.²³

Skäl som talar **mot** en ansökan om rättslig hjälp/EIO är

- att behörig myndighet i anträffandelandet har bedömt att förvärvaren gjort ett godtrosvärv **eller**
- att det saknas anspråkstagare i anträffandelandet och utländsk myndighet avser att häva beslaget och lämna ut till den svenska anspråkstagaren.

²³ Om begäran endast gäller uppgifter i utredningen och fordonet inte behöver överflyttas, bör det framgå tydligt av begäran att fordonet inte behöver beslagtas.

Reglerna om *lex rei sitae* (se avsnitt [3.6.4](#)) behöver även i denna situation tillämpas för att bedöma om ett godtrosvärv kan ha skett eller om det är uteslutet.

För fordon som stulits i Sverige, förts ut ur landet och överlåtit utomlands, ska möjligheten till godtrosvärv prövas enligt lagen i det land där fordonet överlåtit. Om den lagstiftningen inte medger godtrosvärv av stöldgods, kan alltså den bestulnes äganderätt inte upphöra på den grunden.

4.8 Speciellt om vissa länder

En del länder har egna tidsfrister för när ansökan om rättslig hjälp senast måste ha inkommit. Detta får kontrolleras från fall till fall.

I vissa fall krävs att åklagaren, i en begäran om rättslig hjälp för överförande av fordonet till Sverige, lämnar någon form av försäkran angående det fortsatta beslaget tills domstolen har bestämt vem som har bättre rätt till fordonet.

Förslag på engelsk skrivning: "The vehicle that will be handed over in order to ensure the civil claim will be preserved in Sweden throughout the court proceedings until a decision comes into force. In case the court decision appoints the vehicle to be returned to the justified person in (*landet*), Swedish authorities shall ensure its safe return to (*landet*). The vehicle shall not be returned to the possessor in (*landet*) in case it is decided by the court of law that the possession was unlawful."

Bilaga 1 – förfrågan om rättslig hjälp begärs

Angående i Sverige beslagtagna (*fordon med fabrikat och registreringsnr/id-nr*); nu förfrågan om rättslig hjälp begärs för överflyttning av fordonet

Undertecknad är, i egenskap av svensk åklagare, förundersökningsledare i ett pågående brottmålsärende vid åklagarkammaren i (*stad*), AM-(*nr*). Ärendet avser misstanke om (*brott*) avseende en (*fordon med chassinr eller annat id-nr*).

Den aktuella personbilen anträffades vid (*tillfälle och plats, ex. fordonskontroll i Malmö*) den (*datum*) och framfördes då av svenska medborgaren (*namn*). Vid närmare kontroll av fordonet har det visat sig vara internationellt efterlyst av (*aktuellt land*) i Schengen Information System (SIS) såsom stulet eller förkommet (*Schengen-ID nr*).

Bilen togs därför i beslag av svensk polis den (*datum*). Beslaget av bilen är dokumenterat i beslagsprotokoll (*nr*) (bifogat).

Av handlingarna från SIS-registret framgår att bilen varit föremål för brott i (*aktuellt land*) och att gärningen, så som den beskrivs, motsvarar (*brott*) enligt svensk rätt (*aktuellt lagrum*).

Av omständigheterna i den svenska förundersökningen har framkommit att (*hur fordonet kopplas till den det tagits från i Sverige*). Efter vidtagna förundersökningsåtgärder har jag bedömt att något åtal inte kommer att väckas i Sverige utan förundersökningen kommer att avslutas genom att läggas ned. (*Den person/det företag*) som beslaget togs från i Sverige gör anspråk på den beslagtagna bilen.

Med denna skrivelse ställs frågan om (*landets*) myndigheter bedriver förundersökning och **om önskemål finns att beslaget av aktuell bil ska överföras till (*landet*)** inom ramen för en eventuell pågående förundersökning i (*landet*). Om ja, måste en **ansökan om internationell rättslig hjälp** göras. Ansökan om internationell rättslig hjälp önskas undertecknad tillhanda **senast (*datum*)**.

Notera att för det fall Ni vill ta över beslaget av (*fordonet*) så står Ni för hämtningen och kostnader i samband med denna.

Om Ni inte begär rättslig hjälp, kommer jag att fatta beslut om att lägga ned den förundersökning som bedrivits här i Sverige och besluta att beslaget av (*fordonet*) hävs för att utlämnas till den från vilken fordonet togs i beslag, det vill säga (*den svenska anspråkstagaren*).

I samband med mitt beslut kommer för oss kända anspråkstagare till bilen som återfinns i (*landet*) att underrättas om beslutet och ges viss tid (tre veckor) att själv agera innan fordonet lämnas ut. Den som gör anspråk kan då begära en civilrättslig prövning vid svensk domstol samt yrka att domstolen beslutar om kvarstad.

Om Ni **inte** vill begära rättslig hjälp för överflyttning av fordonet till (landet) är jag tacksam om Ni meddelar detta snarast samt återkallar efterlysningen av bilen i SIS.

Jag är tacksam för en snar bekräftelse på mottagandet av denna förfrågan till e-postadress: (*e-postadress*)

Bästa hälsningar

(*titel och namn*)

Bilaga 2 – underrättelse till utländsk ägare

Angående i Sverige beslagttaget fordon (*märke*) (*registreringsnummer*); nu underrättelse om hävande av beslag

Undertecknad är, i egenskap av svensk åklagare, förundersökningsledare i ärende angående misstänkt (*brott*). Du har under utredningen i detta ärende gjort anspråk på (*egendom*) som tagits i beslag hos (*namn*).

Åtal kommer inte att väckas för brottet (se bifogad underrättelse om beslut).

Det innebär normalt att egendomen ska lämnas ut till den person som beslaget togs från, det vill säga (*namn*). Eftersom du gör anspråk på egendomen gäller i stället följande.

Du kan väcka talan om bättre rätt till fordonet i Sverige. Det innebär en civilrättslig process där du måste föra talan vid svensk domstol på egen hand eller genom ombud. Det kan komma att föra med sig rättegångskostnader för dig.

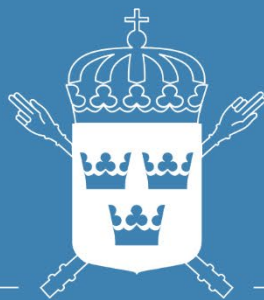
Vill du dessutom förhindra att fordonet lämnas ut till den person som det togs från i Sverige, måste du nu även ansöka om kvarstad hos tingsrätten i (*stad/adress/kontaktuppgifter*). Kvarstad innebär att egendomen tas i förvar och att utlämnandet till någon part skjuts upp i väntan på att processen avgörs. Kvarstad kan beviljas om det finns en risk för att din motpart skaffar undan egendomen, väsentligen försämrar den eller förfogar över den på något annat sätt som skulle innebära skada för dig. I ansökan ska du också tala om varför du gör anspråk på egendomen.

Du måste normalt ställa en säkerhet som motsvarar egendomens värde när du ansöker om kvarstad och betala en ansökningsavgift till tingsrätten. Ansöker du om kvarstad kort tid före (*bevakningsdatum*) kan du begära att din ansökan ska behandlas genast. På www.domstol.se finns kontaktuppgifter för tingsrätter.

Egendomen kommer att finnas kvar i beslag hos polisen i ytterligare *tre veckor* från i dag, dvs. till (*bevakningsdatum*) Det är för att du ska få tillfälle att bestämma om du vill ansöka om kvarstad och eventuellt rådgöra med en advokat.

Observera att om ingen ansökan om kvarstad har kommit in till domstolen senast (*datum*) kommer beslaget av fordonet därefter att hävas. Det innebär att det lämnas tillbaka till den som fordonet togs från i Sverige.

Om tingsrätten beviljar en ansökan om kvarstad måste du omedelbart underrätta polismyndigheten som förvarar egendomen (*kontaktuppgifter*) om det beslutet så att egendomen inte lämnas ut. I samband med att du kontaktar polisen ska du också begära verkställighet av domstolens beslut hos Kronofogdemyndigheten. På www.kronofogden.se finns en blankett för ansökan om verkställighet. Om du *inte* avser att väcka talan om bättre rätt till fordonet i Sverige och inte kommer att göra någon ansökan om kvarstad till tingsrätten, bör du så snart som möjligt meddela åklagarkammaren detta.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN